

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 307/05-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. marca 2006 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Lubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť M. K., bytom B., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 23/01 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 23/01 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 23/01 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietahov.

3. M. K. **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia M. K. vo výške 6 539 Sk (slovom šesťtisícpäťstotridsaťdeväť slovenských korún) na účet advokáta JUDr. J. K., B., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Bratislava IV je povinný uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia vo výške 6 539 Sk (slovom šesťtisícpäťstotridsaťdeväť slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Sťažnosti M. K. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. októbra 2005 doručená sťažnosť M. K., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. K., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní o návrhu sťažovateľa na uloženie povinnosti odporcovi P. B. platiť výživné vedenom pod sp. zn. 19 C 23/01.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že je účastníkom konania o zvýšenie výživného. Sťažovateľ je plnoletým synom P. B., ktorý si dobrovoľne neplnil svoju vyživovaciu povinnosť. Vyživovaciu povinnosť si voči nemu plní iba matka C. K., ktorá je však čiastočne invalidnou a nezamestnanou, a preto nie je v rámci jej schopností a majetkových možností poskytovať výživné v potrebnej miere. Do dnešného dňa nie je vec právoplatne skončená. V konaní dochádza podľa názoru sťažovateľa k zbytočným prietahom.

Sťažovateľ si uplatňuje priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 300 000 Sk. Svoj nárok na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia zdôvodnil tým, že od podania návrhu do dnešného dňa je v stave právnej neistoty.

Porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vidí sťažovateľ v tom, že konanie začaté na okresnom súde podaním návrhu z 30. augusta 2000 do dnešného dňa nie je právoplatne skončené a v konaní dochádza podľa jeho názoru k zbytočným priet'ahom, čo spôsobuje stav právnej neistoty sťažovateľa.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ sťažnosťou doplnenou jeho ustanoveným právnym zástupcom podaním z 2. januára 2006 navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo M. K. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV vo veci sp. zn. 19 C 23/01 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava IV sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 23/01 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. M. K. sa priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 300.000,- Sk (slovom tristotísíc slovenských korún), ktoré je mu Okresný súd Bratislava IV povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava IV je povinný uhradiť M. K. trovy konania pred Ústavným súdom SR.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu, ktorá vo svojom vyjadrení z 9. februára 2006 uviedla prehľad vykonaných úkonov v danej právnej veci a konštatovala, že z prehľadu úkonov je zrejmé, že k priet'ahu v konaní došlo. Poukázala na to, že navrhovateľka sa niekoľkokrát nezúčastnila pojednávania, hoci doručenie predvolania bolo vykázané, svoju neúčasť neospravedlnila a neposlúchla príkaz okresného súdu na doplnenie svojich podaní.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení z 9. februára 2006 súhlasila s upustením od ústneho pojednávania. Právny zástupca sťažovateľa vo svojom podaní z 2. januára 2006 taktiež súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 307/05-11 z 3. novembra 2005 bol sťažovateľovi ustanovený právny zástupca.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 307/05-27 z 18. januára 2005 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Zo sťažnosti doplnenej podaním z 2. januára 2006 vyplýva, že sťažovateľ v jej odôvodnení poukazuje na to, že bol porušený čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, avšak v petite sťažnosti už namieta iba porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania. Vzhľadom na to sa ústavný súd zaoberal iba namietaným porušením čl. 48 ods. 2 ústavy.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci štátnym orgánom sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 19 C 23/01, v rámci ktorého sťažovateľ namieta zbytočné priet'ahy, možno hodnotiť ako konanie, ktoré nie je po skutkovej ani právnej stránke zložitú.

V rámci druhého kritéria „správanie účastníkov konania“ ústavný súd konštatuje, že aj samotní účastníci prispeli k celkovej dĺžke konania tým, že ich procesné podania mali nedostatky.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 19 C 23/01 ústavný súd zistil, že boli vykonané tieto úkony:

Dňa 30. augusta 2000 bol Okresnému súdu Bratislava I podaný návrh na začatie konania.

Dňa 13. septembra 2000 bol navrhovateľ vyzvaný na doplnenie návrhu v otázke miestnej príslušnosti súdu a na doplnenie potvrdenia o návšteve školy.

Dňa 16. októbra 2000 bola Okresnému súdu Bratislava I doručená odpoveď na výzvu z 13. septembra 2000.

Dňa 31. januára 2001 Okresný súd Bratislava I postúpil spis okresnému súdu.

Dňa 19. februára 2001 bol spis doručený okresnému súdu.

Dňa 6. septembra 2001 bol daný pokyn kancelárii na vyžiadanie súvisiaceho spisu Okresného súdu Bratislava I sp. zn. P 155/82 a navrhovateľ bol vyzvaný na predloženie potvrdenia o návšteve školy.

Dňa 4. decembra 2001 bolo okresnému súdu doručené potvrdenie o návšteve školy navrhovateľom.

Dňa 24. septembra 2002 bol vytýčený termín pojednávania na 25. november 2002.

Dňa 25. novembra 2002 sa uskutočnilo pojednávanie.

Dňa 5. decembra 2002 bol okresnému súdu doručený návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 5. decembra 2002 bola okresnému súdu doručená sťažnosť zástupkyne navrhovateľa (jeho matky) na priet'ahy v konaní.

V spise sa nachádza úradný záznam bez uvedenia dátumu, že spis sa od 10. decembra 2002 do 17. januára 2003 nachádzal na Spr 2103/2002 (spísala R.).

Z 20. januára 2003 sa v spise nachádza vyjadrenie zákonnej sudkyne o tom, že vo veci sa necíti byť zaujatá.

Dňa 20. januára 2003 bol navrhovateľ vyzvaný na predloženie potvrdenia o výdavkoch týkajúcich sa krytia jeho potrieb.

Dňa 27. januára 2003 bol spis predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o námietke zaujatosti.

Dňa 23. mája 2003 bolo na krajskom súde osobne podané podanie zástupkyne navrhovateľa.

Dňa 7. apríla 2003 sa uskutočnilo pojednávanie. Pojednávanie bolo odročené z dôvodu, že sa nedostavili účastníci a spis sa ešte nevrátil z krajského súdu.

Dňa 30. mája 2003 krajský súd uznesením rozhodol o tom, že sudkyňa okresného súdu JUDr. M. L. nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci.

Dňa 9. júla 2003 sa spis vrátil okresnému súdu.

Dňa 20. októbra 2003 bol vytýčený termín pojednávania na 4. december 2003.

Dňa 4. decembra 2003 sa uskutočnilo pojednávanie.

Dňa 4. decembra 2003 okresný súd uznesením zamietol návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Z 8. decembra 2003 sa v spise nachádza úradný záznam o tom, že na okresný súd sa dostavila zástupkyňa navrhovateľa, ktorá požiadala o vyhotovenie kópií zo spisu.

Dňa 9. decembra 2003 bolo okresnému súdu doručené podanie zástupkyne navrhovateľa nazvané *„Žiadosť o vylúčenie samosudkyne, odvolanie na uznesenie 19 C 23/01-42“*.

Z 10. decembra 2003 sa v spise nachádza vyjadrenie zákonnej sudkyne, že sa vo veci necíti byť zaujatá a účastníkov osobne nepozná.

Dňa 17. decembra 2003 predsedníčka okresného súdu odpovedala na sťažnosť zástupkyne navrhovateľa podaním sp. zn. Spr 2107/03 tak, že v konaní došlo k priet'ahom.

Dňa 18. decembra 2003 bolo okresnému súdu doručené odvolanie zástupkyne navrhovateľa proti uzneseniu č. k. 19 C 23/01-42.

Dňa 19. januára 2004 bol krajskému súdu predložený spis na rozhodnutie o námietke zaujatosti.

Dňa 21. januára 2004 krajský súd rozhodol uznesením o tom, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci.

Dňa 28. januára 2004 sa spis vrátil okresnému súdu.

Dňa 9. februára 2004 bol vytýčený termín pojednávania na 15. marec 2004.

Dňa 15. marca 2004 sa uskutočnilo pojednávanie. Pojednávanie bolo odročené na 6. máj 2004.

Dňa 28. apríla 2004 bolo okresnému súdu doručené ospravedlnenie neúčasti zástupkyne navrhovateľa na pojednávani z dôvodu liečenia.

Dňa 26. apríla 2004 bol termín pojednávania 6. mája 2004 zrušený a preložený na 17. jún 2004.

Dňa 17. júna 2004 sa konalo pojednávanie. Pojednávanie bolo odročené na 20. september 2004.

Dňa 19. júla 2004 okresný súd vyzval zástupkyňu navrhovateľa na dolozenie dokladov súvisiacich s vecou.

Dňa 20. septembra 2004 sa konalo pojednávanie. Účastníci konania sa nedostavili. Doručenie predvolania na pojednávanie bolo vykázané. Okresný súd prerušil konanie.

Dňa 25. októbra 2004 bolo okresnému súdu doručené odvolanie zástupkyne navrhovateľa.

Dňa 25. októbra 2004 bol okresnému súdu doručený návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 27. októbra 2004 okresný súd vyzval zástupkyňu navrhovateľa na doplnenie návrhu na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 18. novembra 2004 zástupkyňa navrhovateľa doplnila návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 18. novembra 2004 bol okresnému súdu doručený návrh zástupkyne navrhovateľa na „*pridelenie bezplatného právnik*a“.

Dňa 25. novembra 2004 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní zástupkyne navrhovateľa.

Dňa 31. januára 2005 krajský súd uznesením zrušil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Dňa 29. marca 2005 podala zástupkyňa navrhovateľa sťažnosť na prieťahy v konaní.

Dňa 16. mája 2005 sa spis vrátil okresnému súdu.

Dňa 23. augusta 2005 bol navrhovateľ vyzvaný na vyplnenie tlačiva o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch.

Dňa 9. septembra 2005 bolo okresnému súdu doručené vyplnené tlačivo o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch, avšak zástupkyňa vyplnila tlačivo o svojich osobných, zárobkových a majetkových pomeroch, a nie o pomeroch navrhovateľa.

Dňa 3. októbra 2005 okresný súd opäť vyzval zástupkyňu navrhovateľa na vyplnenie tlačiva o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch navrhovateľa (nie o pomeroch zástupkyne).

Dňa 14. októbra 2005 bol okresnému súdu doručený list zástupkyne navrhovateľa. Potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch navrhovateľa nepredložila, ale namiesto toho trvá na ustanovení bezplatného právneho zástupcu.

Dňa 21. novembra 2005 bola zástupkyňa navrhovateľa opäť vyzvaná na vyplnenie tlačiva o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch.

Dňa 28. novembra 2005 sa zástupkyňa navrhovateľa vyjadrila k výzve okresného súdu z 21. novembra 2005 (opäť nevyplnila tlačivo o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch navrhovateľa).

Dňa 6. decembra 2005 bola zástupkyňa navrhovateľa predvolaná na informatívny výsluch na 18. január 2006.

Dňa 14. decembra 2005 sa na okresný súd dostavila zástupkyňa navrhovateľa za účelom nahliadnutia do spisu.

Dňa 22. decembra 2005 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie zástupkyne navrhovateľa k predvolaniu na informatívny výsluch.

Dňa 11. januára 2006 okresný súd vyzval JUDr. J. K. na zaslanie plnej moci.

Dňa 23. januára 2006 JUDr. J. K. oznámil, že bol na zastupovanie ustanovený rozhodnutím ústavného súdu.

Ústavný súd zistil, že v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 19 C 23/01 došlo k zbytočným priet'ahom od 19. februára 2001 (vec bola postúpená miestne príslušnému okresnému súdu) do 6. septembra 2001 (výzva na doručenie potvrdenia o návšteve školy) v trvaní 6 mesiacov. V období od 4. decembra 2001 (doručené potvrdenie o návšteve školy) do 24. septembra 2002 (vytýčený termín pojednávania) došlo k zbytočným priet'ahom v trvaní 9 mesiacov. Celkové priet'ahy v konaní sú v trvaní 15 mesiacov. Túto dobu nečinnosti hodnotil ústavný súd aj vo vzťahu k predmetu sporu ako neprimerane dlhú a ústavne neakceptovateľnú, pričom dospel k názoru, že bolo porušené základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu, ústavný súd mu prikázal konať vo veci vedenej pod sp. zn. 19 C 23/01.

S'ťažovateľ si uplatnil priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 300 000 Sk. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnil tak, že nekonaním okresného súdu je s'ťažovateľ v stave právnej neistoty.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľa a vyslovil porušenie jeho základného práva na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 19 C 23/01 a prikázal okresnému súdu, ktorý jeho právo porušil, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov. Dovršením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 30 000 Sk. Ústavný súd vzal do úvahy predmet sporu, jeho zložitosť a dĺžku jeho trvania. Výšku zadosťučinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu a na vyššie uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv, pričom vychádzal zo spisu okresného súdu.

Vo zvyšnej časti ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

Sťažovateľ bol vo veci sčasti úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o náhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb č. 655/2004 Z. z. (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk.

Ústavný súd priznal právnenému zástupcovi sťažovateľa odmenu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady a doplnenie sťažnosti. Podľa takto určených kritérií sú trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vo výške 6 539 Sk [odmena za prvý úkon (prevzatie a príprava zastúpenia) je 2 501 Sk, odmena za druhý úkon (podanie z 2. januára 2006) je 2 730 Sk, plus režijný paušál 150 Sk za prvý úkon a režijný paušál 164 Sk za druhý úkon, plus 19 % DPH], ktoré ústavný súd zaviazal Kanceláriu ústavného súdu uhradiť ustanovenému právnenému zástupcovi sťažovateľa a okresný súd zaviazal nahradiť tieto trovy právneho zastúpenia Kancelárii ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2006